

Krejčí, Pavel

Česká, slovenská, chorvatská, srbská a bulharská frazeologie v polovině druhé dekády nového století : (pokus o srovnávací rekapitulaci)

In: *Jihoslovenská frazeologie kontrastivně*. Krejčí, Pavel (editor); Krejčová, Elena (editor). Vydání první Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 2016, pp. 11-32

ISBN 978-80-210-8372-1

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/136753>

Access Date: 27. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

ČESKÁ, SLOVENSKÁ, CHORVATSKÁ, SRBSKÁ A BULHARSKÁ FRAZEOLOGIE V POLOVINĚ DRUHÉ DEKÁDY NOVÉHO STOLETÍ (POKUS O SROVNÁVACÍ REKAPITULACI)

Pavel Krejčí

Title: Czech, Slovak, Croatian, Serbian and Bulgarian phraseology in the second decade of the new century (attempt to comparative recapitulation)

Abstract: The text deals with a contrastive recapitulation and a selective analysis of the main publications, dealing with the Czech, Slovak, Croatian, Serbian and Bulgarian phraseology – from the beginning of the modern scientific research till 2015.

Key words: phraseology; idiomatics; Czech phraseology; Slovak phraseology; Croatian phraseology; Serbian phraseology; Bulgarian phraseology; phraseological dictionaries

Frazeologie jako vědecká disciplína se ve své moderní podobě dostává trvale do centra pozornosti vlastně až po druhé světové válce (díky sovětskému lingvistovi V. V. Vinogradovovi). V jednotlivých národních lingvistických bádáních začíná rozpracování frazeologické problematiky o něco později, v řadě případů právě pod přímým vlivem bohatých výsledků sovětského frazeologického bádání. Cílem tohoto rekapitulačního příspěvku je shrnout a porovnat úspěšné i méně úspěšné kapitoly frazeologického bádání v českém, slovenském, chorvatském, srbském a bulharském prostředí za posledních přibližně čtyřicet let. V centru našeho zájmu budou především:

- 1) monografie, ve kterých jejich autor poprvé zevrubně popisuje frazeologii jako relativně samostatnou jazykovědnou disciplínu a jež představují jak teoretické uchopení samotné disciplíny, tak i pokus o komplexní výzkum zvláštností určité národní frazeologie;
- 2) výkladové frazeologické slovníky, v nichž je shromážděno bohatství určité ná-

- rodní frazeologie a které tímto způsobem mj. dokazují způsobilost příslušných jazykovědců-lexikografů takový slovník vytvořit;
- 3) překladové frazeologické slovníky, ovšem s nutným zaměřením na takové, které obsahují frazeologický materiál našich pěti sledovaných jazyků;
 - 4) další frazeologické publikace, jako např. bibliografie, terminologické příručky, specializované frazeologické monografie nebo slovníky, monografie, které se zabývají analýzou frazeologie námi vybraných pěti jazyků apod.

1. Monografie¹

Prvním z našich pěti jazyků, v němž se objevuje monografie napsaná s vysokou odbornou erudicí, je slovenština. Jozef MLACEK² poté, co publikoval svou doktorskou disertaci *Zo syntaxe frazeologických jednotiek* (1972 – s ohledem na její zaměření jsme ji však zařadili do jiné skupiny), vydal knihu *Slovenská frazeológia* (1977), v níž rozpracoval frazeologii především z teoretického hlediska. Popsal a okomentoval v ní začátky moderního frazeologického bádání a současný stav této vědecké disciplíny na Slovensku. Ještě před Mlackem se však objevuje samostatně rozpracovaná kapitola *Frazeológia* v učebnici Pavla ONDRUSE *Slovenská lexikológia II* (1972).³ Nejplodnějším obdobím pro tento typ odborného zkoumání jsou ovšem osmdesátá léta 20. století. V roce 1982 vycházejí dva učební texty o frazeologii – v Česku *Idiomatika a frazeologie češtiny* Františka ČERMÁKA, v Bulharsku *Българска фразеология* Ketí NIČEVOVÉ.⁴ V roce 1984 vychází už druhé, přepracované a doplněné vydání *Slovenské frazeologie* Jozefa MLACKA, zatímco v Česku se v roce 1985 objevuje publikace *Česká lexikologie*, jejímiž autory jsou Josef FILIPEC a František ČERMÁK. Významné místo v ní zaujímá oddíl *Frazeologie a idiomatika*, jejímž autorem je druhý jmenovaný. Na Čermákův podrobný popis české frazeologie podaný v *České lexikologii* lze bez výhrad nahlížet jako na českou frazeologickou „monografii“. O další rok později vycházejí v Bulharsku hned dvě práce spojené s bulharskou frazeologií. Jejich autorkou je Vesa KJUVLIEVOVÁ-MIŠAJKOVÁ. Jedna nese název *Фразеологизмите в българския език*, o té druhé se zmíníme později. S ohledem na teorii autorka představuje poněkud odlišné chápání frazeologie než K. Ničevová, což je patrné mj. z řady polemických statí v časopise *Български език* (Dobříková 2008: 18). Teprve následující rok (1987)

1 Ediční poznámka: struktura některých kapitol knihy vyžaduje kvůli snadnější orientaci použití číslování, aby tak byly lépe odděleny dílčí podkapitoly.

2 Jelikož se jedná o přehledovou kapitolu, příjmení uváděných osob budeme kvůli snadnější orientaci psát až na výjimky plynoucí z kontextu velkými písmeny.

3 Viz recenze Jiřího Damborského (1974).

4 Rok vydání této vysokoškolské příručky není jednoznačný – sama autorka uvádí rok 1983 (Ankova-Ničeva 1993: 458, 461), kdežto J. Lichtenbergová rok 1982 (Lichtenberg 2001: 8).

vydala svou plnohodnotnou monografii *Българска фразеология* Keti NIČEVOVÁ. Bohaté množství frazeologických monografií vydaných v této dekádě završují dva výstupy z roku 1989 – metodická příručka *Frazeológia v škole* Slováka Františka MIKA a oddíl *Frazeologija* tvořící část příručky nazvané *Leksikologija* chorvatské lingvistky Jasny MELVINGEROVÉ. Z uvedených údajů je patrné, že osmdesátá léta 20. století mají v námi sledovaných jazykových prostředích pro rozvoj frazeologie jakožto moderní vědecké disciplíny značný význam. Tato skutečnost bude dále podpořena ještě jedním druhem odborných publikací (především slovníkového charakteru – viz dále).

Po publikačním „boomu“ teoreticky zaměřených prací v osmdesátých letech následovala téměř dvacetiletá vydavatelská pauza přerušena pouze novou, subtilnější monografií (170 stran) Jozefa MLACKA nazvanou *Tvari a tváre frazém v slovenčine* (2001). Tuto pauzu ukončilo jednak druhé vydání zmíněné nové Mlakovy práce (2007), ale především tři nové monografie, které shodou okolností představovaly souborná vydání plodů bohaté badatelské činnosti pionýrů české, slovenské a chorvatské frazeologie: sedmisetstránková *Frazeologie a idiomatika česká a obecná* (2007) Františka ČERMÁKA, téměř třísetstránková *Hrvatska frazeologija* (2007) Antice MENACOVÉ a téměř čtyřsetstránkové *Štúdie a state o frazeológii* (2008) Jozefa MLACKA. Trojici, resp. čtveřici nových publikací doplňuje přibližně dvousetstránkový *Vývin súčasnej frazeológie: východiská, podoby, uplatňovanie, akceptácia* (2009), jehož autory jsou Jozef MLACEK, Dana BALÁKOVÁ a Viera KOVÁČOVÁ. Kniha ovšem přesahuje slovenský jazykový rámeček. Za nejnovějším bulharským monografickým počinem (*Българска лексикология и фразеология. Том 2: Българска фразеология* [2013]) o rozsahu 360 stran stojí Stefana KALDIEVOVÁ-ZACHARIEVOVÁ. Její práce je ovšem – jak napovídá titul – součástí širšího (třísvazkového) projektu Ústavu pro jazyk bulharský Bulharské akademie věd zachycujícího zevrubně bulharskou lexikologii a frazeologii.⁵

2. Výkladové frazeologické slovníky

2.1. Primární výkladové frazeologické slovníky – tato podskupina je spojená s českou, (srbo)chorvatskou a bulharskou frazeologií. Zajímavé je, že se mezi sebou odlišují jak co do množství sebraného materiálu, tak i co do metodologie a doby vydání. Už v sedmdesátých letech vyšel dvousvazkový *Фразеологичен речник на българския език* (sv. I: 1974, sv. II: 1975; Keti NIČEVOVÁ, Sijka SPASOVOVÁ-MICHAJLOVOVÁ, Kristalina ČOLAKOVOVÁ). Frazeologické jednotky v něm zachycené jsou uspořádány abecedně podle prvního slova jednotky; na konci druhého

⁵ Další svazky projektu *Българска лексикология и фразеология* jsou: *Том 1: Българска лексикология* autorem L. Krumovové-Cvetkovové, D. Blagoevové, S. Kolkovské, E. Pernišké a M. Božilovové (2013) a *Том 3: Проблеми на общата лексикология* autora I. Kasabova (2013).

svazku je rejstřík autosémantických lexikálních jednotek, které se ve shromážděných frazeologických jednotkách nacházejí (jsou jejich komponenty). U každého komponentu je uveden přehled frazémů, v nichž se nachází. V roce 1982 vychází jednosvazkový *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika* Josipa MATEŠIĆE. Od roku 1983 začíná vycházet *Slovník české frazeologie a idiomatiky*, který nakonec dosáhne čtyř svazků (sv. I: *Přirovnání*, 1983; sv. II: *Výrazy neslovesné*, 1988; sv. III: *Výrazy slovesné A–P, R–Ž*, 1994; sv. IV: *Výrazy větné*, 2009; autorský kolektiv pracuje pod vedením Františka ČERMÁKA, Jiřího HRONKA a Jaroslava MACHAČE (hl. red.), práce na sv. IV pak jako hlavní redaktor řídí František ČERMÁK). Z uvedených tří „vlajkových“ slovníků se pouze ten český dočkal druhého vydání – první tři svazky byly po revizi a doplnění znovu vydány v roce 2009 – spolu se IV. svazkem; původní dvě části *Výrazů slovesných* byly už sjednoceny do jedné knihy. Frazémy v SČFI jsou seřazeny abecedně podle sémanticky klíčového komponentu (stejný systém pro svůj slovník ostatně zvolil i J. Matešić). Ve srovnání s bulharským a (srbo)chorvatským slovníkem ale jen SČFI obsahuje cizojazyčné ekvivalenty českých frazémů (anglický, německý, francouzský a ruský).

2.2. Výkladové frazeologické slovníky s nižším počtem frazémů

2.2.1. Významnější slovníky této kategorie byly vydávány ponejvíce v Bulharsku. Nejstarším slovníkem v této kategorii je v našem přehledu *Нов фразеологичен речник на българския език* (1993) Keti ANKOVŮVÉ-NIČEVOVÉ, který ale spíše jen doplňuje a rozšiřuje materiál zachycený ve dvousvazkovém bulharském frazeologickém slovníku z poloviny sedmdesátých let. Autonomní frazeografické příručky spadající do této kategorie začaly vycházet především v první dekádě nového století: v Bulharsku vyšel *Фразеологичен речник на българския език* (2002) Miry NIČEVOVÉ, v Chorvatsku *Hrvatski frazeološki rječnik* (2003, 2014) Antice MENACOVÉ, Željky FINK ARSOVSKÉ a Radomira VENTURINA a v Srbsku nejprve *Мали српски фразеолошки речник* (2007), o pět let rozšířený na *Фразеолошки речник српског језика* (2012) Đorđe OTAŠEVIĆE. FRBE Miry Ničevové představuje slovník pro širší veřejnost a zahrnuje též řadu nových nebo dosud ve starších slovnících nezaznamenaných frazémů. HFR i Otaševićovy slovníky jsou zase první, které ve svém názvu nesou atribut *chorvatský*, resp. *srbský*. Objemy HFR i FRSJ jsou však ve srovnání s Matešićovým FRHSJ výrazně skromnější. Některé slovníky v této kategorii mají společné to, že v současné době ve svých zemích fungují jako fakticky nejrozsáhlejší dostupné frazeologické slovníky (bulharský FRBE, srbský FRSJ, chorvatský HFR). Kromě bulharských slovníků ty ostatní spojuje také to, že byly vydány více než jednou – chorvatský HFR ani srbský FRSJ se ovšem ke svým starším podobám explicitně v předmluvách z různých, nejspíše pragmatických a extralingvistických důvodů nehlásí – HFR z roku 2014 má HFR z roku 2003 uveden jen v bohatém seznamu svých lexikografických zdrojů (kde má mj. i Otaševićův MSFR), autor FRSJ však v analogickém seznamu o jeho předchůdci MSFR „taktně mlčí“.

2.2.2. Do téže skupiny můžeme zařadit ještě další frazeologické slovníky, ty se však od předchozích liší především výrazněji omezeným počtem frazémů, což bývá mnohdy dáno jejich předurčením (pro širokou veřejnost, pro studenty filologických zaměření, pro novináře atd.). V daném jazykovém prostoru jim co do významu až na jednu výjimku patří nejvýše druhá, spíše však třetí pozice, řada z nich už také není dostupná v běžné obchodní síti. Chronologicky prvním slovníkem, který jsme s ohledem na objem zařadili do této podskupiny, je *Malý frazeologický slovník* (1974, 1977, 1983, 1988, 1989) Eleny SMIEŠKOVÉ určený studentům a taktéž široké veřejnosti. V rámci celé skupiny 2.2. je to jednoznačně nejčastěji vydávaný frazeologický slovník, který je ve svém jazykovém prostředí současně slovníkem primárním, tj. nic obsáhlejšího zatím slovenská frazeografie nemá. Nejvíce slovníků této podskupiny opět vzniklo v bulharském prostředí: různým kategoriím posluchačů vysokých škol byly či jsou určeny *Кратък български фразеологичен речник* (1981) Zdravky ALEKSANDROVOVÉ a Palmy BOGDANOVÉ, *Малък фразеологичен речник на българския език* (1999) Věrbaņa VĀTOVA, jenž vyšel v edici *Учебен полилексикон*, a nejnovější *Фразеологичен речник на българския език А–Я* (2014) Marie BANOVOVÉ a Stameny DIMOVOVÉ. Na srbské straně vyšly teprve relativně nedávno v rozmezí dvou let hned dva menší lexikografické projekty: již zmíněný *Мали српски фразеолошки речник* (2007) Đorđe OTAŠEVIĆE, jenže už o jeden rok dříve se objevila brožovaná školská příručka *Идиому у српском језику*, jejíž autorkou je Tanja MILENKOVIĆOVÁ; u její práce zaujme na první pohled pro slovanský svět neobvyklý způsob označování frazeologických jednotek jako *idiomy* (tento termín chápaný v širším smyslu používá ve své teorii František Čermák). Posledním slovníkem z této podkategorie je český *Slovník synonym a frazeologismů* (1977, 1982) Josefa Václava BEČKY, určený především žurnalistům a za tím účelem poněkud netradičně, ale pochopitelně zahrnující dva lexikálně-sémanticky různé typy jazykových jednotek.

2.3. Výkladové frazeologické slovníky na cestě od starého k modernímu chápání frazeologie – takový typ slovníků jsme zaznamenali jen v Česku a na Slovensku. Můžeme v nich narazit např. na mísení pojmů *frazeologismus* a *fráze*, nedůsledné rozlišování idiomatizovaných a neidiomatizovaných ustálených slovních spojení, důraz na jednotky parémiologického charakteru, zastaralou a z dnešního hlediska již nevhodnou terminologii apod.⁶ Slovníků patřících do této kategorie jsme zaznamenali pět: na slovenské straně *Slovenské příslovia, porekadlá a úslovia* (1965, 1975, 1996 /ed. J. Mlacek jako *Slovenské příslovia a porekadlá/*, 2005 /vyd. jako *Slovenské příslovia, porekadlá, úslovia a hádanky/*, první vydání je však už z roku 1896 a mělo český název *Slovenská přísloví, pořekadla a úsloví*, slovník sestavil Adolf Peter ZÁTU-RECKÝ) a *Slovenský frazeologický slovník* (1931 a 1934–37, Peter TVRDÝ), na české

6 Více o dějinách české frazeologie viz např. Čermák (2007: 482–487).

straně pak dva svazky *Českých přísloví* (A–N 1911, O–Ž 1913, nově 2013, sestavil Václav FLAJŠHANS), dále *Slovník českých vazeb a rčení* (1916, 1924, sestavil Jan MAŠÍN) a *Lidová rčení* (1947, 1963, 1996, 2000, 2009, sestavil Jaroslav ZAORÁLEK). Jak je patrné z poměrně častého vydávání, značné popularity se dodnes těší příručky A. P. Zátureckého a J. Zaorálka.

3. Překladové frazeologické slovníky

Překladové frazeologické slovníky obsahující dvojici některých ze sledovaných jazyků, tj. češtiny, slovenštiny, chorvatštiny, srbštiny nebo bulharštiny, byly vydány výhradně v bývalé Jugoslávii. Hned dva vyšly v osmdesátých letech, což dokazuje, jak mimořádně plodné desetiletí to pro frazeologie námi sledovaných jazyků bylo. Nic na tom nemění fakt, že oba byly určeny především pro výukové účely. Novosadským slovakistům byl určen *Фразеолошки речник српскохрватског језика; српскохрватско-словачки* (1984), připravili ho Jovan KAŠIĆ, Vladislava PETROVIĆOVÁ a slovenskou část Želmira SPASIĆOVÁ. Slovník byl součástí minisérie překladových frazeologických slovníků zaměřených na jazyky obyvatel Vojvodiny (kromě slovenštiny byly takto zpracovány ještě základní frazeologické překladové ekvivalenty maďarské [1983], rumunské [1985] a rusínské [1989]), na všech čtyřech slovnících se přitom podíleli Jovan Kašić a Vladislava Petrovićová (dnes Ružićová). Záhřebským slovakistům a bohemistům byl zase určen *Hrvatskosrpsko-češko-slovački frazeološki rječnik* (1986), který vytvořily Antica MENACOVÁ, Dubravka SESAROVÁ a Renata KUCHAROVÁ. Ani tento chorvatský slovník není solitérním počinem – vyšel totiž v edici *Mali frazeološki rječnici*, kterou řídila A. Menacová a v níž vyšla řada překladových slovníků jak s jazyky světovými, tak i jinými. Tentýž slovník byl opětovně vydán v roce 1998, už však pod modifikovaným názvem *Hrvatsko-češko-slovački frazeološki rječnik (s indeksom čeških i slovačkih frazema)*. Třetí překladový lexikografický počín – *Hrvatsko-slavenski rječnik poredbenih frazema* (2006, kolektivní dílo pod hlavní redakcí Željky FINK ARSOVSKÉ) – představuje pokus o vícejazyčný frazeologický slovník, který obsahuje určitý typ frazeologických jednotek, v daném případě se strukturou přirovnání.

Jak z uvedeného vyplývá, výše uvedené frazeologické slovníky můžeme chápat jako sympatický pokus o účelovou mnohojazyčnost v překladové frazeografii, na druhou stranu se však tento přístup nevyhnul některým negativním aspektům: tak např. srbsko-slovenský ani chorvatsko-češko-slovenský slovník neuvádějí žádné lingvistické charakteristiky, k srbským, resp. chorvatským frazémům jen mechanicky přiřazují jejich slovenské, resp. české a slovenské ekvivalenty (pravdou ovšem je, že charakter obou edicí důslednější zpracování neumožňuje). U druhé chorvatské frazeografické publikace zase může zarazit, že z celkových 440 stran je téměř 240 věnovaných předmluvě, základním informacím o slovníku, rejst-

říku a seznamu zdrojů – to vše v devíti jazycích. V žádném případě nechceme těmito kritickými postřehy kvalitu zmíněných slovníků snižovat. Zejména druhý chorvatský případ ale ukazuje, že tvorbu takového vícejazyčného slovníku přirozeně doprovází řada obtíží a výzev a že nutnost činit kompromisy nemusí být vždy ve prospěch daného díla.

4. Další publikace (specializované frazeologické monografie nebo slovníky /nářeční nebo diachronní frazeologie aj./, monografie kontrastivního charakteru, které se zabývají analýzou frazeologie námi vybraných pěti jazyků v nejrůznějších kombinacích, terminologické příručky, bibliografické souhrny apod.)

V posledním bodu našeho přehledu se budeme zabývat publikacemi, které zpracovávají nějaký dílčí aspekt frazeologie – buď v rámci jednoho jazyka, nebo ve srovnávacím plánu.

4.1. Specializované monografie a slovníky – tento typ publikací mívá velmi podobnou strukturu – jejich první část představuje obvykle teoretickou analýzu nějakého konkrétního typu frazému (ať už z hlediska formálního, sémantického nebo obou). Za teoretickou částí většinou následuje více či méně rozsáhlý slovník zpracovávaného typu frazémů, přičemž obě části jsou co do rozsahu přibližně srovnatelné. Proto je poměrně obtížné takové hybridní publikace chápat výhradně jako monografie nebo pouze jako slovníky.

4.1.1. Formální aspekt byl hlavním tématem čtyř monografií – syntax frazémů analyzovala vůbec nejstarší práce, která se v našem přehledu nachází, a to publikovaná doktorská disertace Jozefa MLACKA (*Zo syntaxe frazeologických jednotiek*, 1972), frazeologizovanými verbonominálními syntagmaty se zabývala první monografie srbské lingvistky Dragany MRŠEVIĆ-RADOVIĆOVÉ (*Фразеолошке глаголско-именичке синтагме у савременом српскохрватском језику*, 1987), ustálená přirovnání zas byla předmětem analýzy bulharské frazeoložky Vesy KJUVLIEVOVÉ-MIŠAJKOVÉ (*Устойчивите сравнения в българския език*, 1986) a rovněž její chorvatské kolegyně Željky FINK ARSOVSKÉ (*Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra*, 2002).

4.1.2. Tematický aspekt byl nosným principem práce srbské autorky Vladislavy PETROVIĆOVÉ (*Новинска фразеологија*, 1989), dvou publikací slovenských autorek Emy KROŠLÁKOVÉ a Kataríny HABOVŠTIAKOVÉ (*Človek v zrkadle frazeológie*, 1990; *Frazeologický slovník. Človek a príroda vo frazeológii*, 1996), taktéž dvou prací Češky Evy MRHAČOVÉ (*Názvy zvířat v české frazeologii a idiomatice*, 1999; *Názvy částí lidského těla v české frazeologii a idiomatice*, 2000), Bulhara Vár-bana VĀTOVA (*Библията в езика ни. Речник на фразеологизмите с библијски*

произход, 2002), už zmíněné Dragany MRŠEVIĆ-RADOVIĆOVÉ (*Фразеологија и национална култура*, 2008) a z hlediska chronologie nakonec další Slovenky – Dany BALÁKOVÉ (*Dynamika súčasnej slovenskej frazeológie. Fond somatických frazém*, 2011).

4.1.3. Diachronní aspekt pohledu na frazeologii je přítomen v knihách chorvatské autorky Ljiljany KOLENIĆOVÉ (*Riječ o riječima: iz hrvatske leksikologije i frazeologije 17. i 18. stoljeća*, 1998; *Riječi u svezama: povijest hrvatske frazeologije*, 2006).

4.1.4. Sběr a analýza nářeční frazeologie je pak doménou dalších chorvatských frazeologů: Dinka MATKOVIĆE (*Rječnik frazema i poslovice govora Vrboske na otoku Hvaru*, 2004), Miry MENAC-MIHALIĆOVÉ (*Frazeologija novoštokavskih ikauskih govora u Hrvatskoj: s rječnikom frazema i značenjskim kazalom s popisom sinonimnih frazema*, 2005) a autorských dvojic Jela MARESIĆOVÁ – Mira MENAC-MIHALIĆOVÁ (*Frazeologija križevačko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima*, 2008), Mira MENAC-MIHALIĆOVÁ – Antica MENACOVÁ (*Frazeologija splitskoga govora s rječnicima*, 2011) a Antica MENACOVÁ – Mira MENAC-MIHALIĆOVÁ (*Frazemi i poslovice u dalmatinsko-venecijanskom govoru Splita u 20. stoljeću*, 2014).

4.1.5. Zvláštní postavení má v této skupině obsahově dosti rozsáhlý bulharský slovník zaměřený na frazeologickou synonymii, jehož autorkou je Ani NANOVOVÁ (*Фразеологичен синонимен речник на български език*, 2005).

Z uvedených roků vydání je zřejmé, že tento typ frazeologických publikací vychází průběžně ve všech sledovaných jazycích od druhé poloviny osmdesátých let nepřetržitě prakticky dosud. Určitě zaujme nebývale bohatá chorvatská produkce (osm titulů) „vyživovaná“ především systematickým publikováním výsledků bádání v chorvatské nářeční frazeologii (pět titulů). Tři tematicky a typologicky různorodé tituly vyprodukovala bulharská frazeologie (velký slovník fraz. synonym, biblická frazeologie, přirovnání) a rovněž srbská (verbonominální frazémy, publicistická frazeologie, lidová frazeologie). Naproti tomu tři tematicky velice blízké tituly vyšly na Slovensku (příroda, člověk, somatická frazeologie) a dva v Česku (příroda, somatická frazeologie).

4.2. Srovnávací monografie – tento typ publikací obsahuje teoretické zpracování určité otázky nebo jistého typu frazémů, na rozdíl od předchozích však ve srovnávacím aspektu. Co se týče kontrastivních výzkumů týkajících se našich pěti jazyků navzájem, takto zaměřený typ publikací se vyskytuje poměrně zřídka. Do této chvíle byly vydány čtyři takové monografie – dvě obsahují slovensko-bulharskou srovnávací frazeologii (Mária KOŠKOVÁ: *Z bulharsko-slovenskej frazeológie*, 1998 a Mária DOBRÍKOVÁ: *Vlastné meno ako komponent slovenských a bulharských frazém*, 2008, 2014), jedna česko-bulharskou (Pavel KREJČÍ: *Bulharská a česká publicistická frazeologie ve vzájemném srovnání*, 2006) a jedna česko-bulharsko-srbskou (Pavel KREJČÍ: *Srbská frazeologie v českém a bulharském překladu. Kontrastivní analýza*, 2015).

4.3. Terminologický slovník – slovníků, v nichž je zpracována lingvistická terminologie, je relativně mnoho. Zahrnují přirozeně též frazeologickou terminologii. Ne vždy se ovšem můžeme plně spolehnout na výklad, který tyto slovníky nabízejí, neboť informace v nich uvedené nemusí být dostatečně aktuální, úplné, přesné. A pokud si uvědomíme, že terminologický aparát frazeologie a idiomatické stálosti není dostatečně stabilizovaný, a to ani v rámci jedné národní jazykovědy, nepřekvapuje poptávka po nějakém vyčerpávajícím a kvalitně zpracovaném slovníku frazeologické terminologie. Takový slovník se v inkriminovaných jazykových prostředích podařilo vydat zatím jen kolektivu slovenských frazeologů pod vedením Jozefa MLACKA a Petera ĎURČA (*Frazeologická terminológia*, 1995). Slovník rokem svého vydání fakticky uzavírá první velkou etapu frazeologického bádání v námi sledovaných zemích a jeho značný význam tkví mj. v tom, že jednotlivé termíny vykládá nejen ze slovenského pohledu, ale též z hlediska výkladů jiných frazeologických teorií.

4.4. Bibliografické souhrny – abychom si mohli představit šíři té které národní frazeologie (ve smyslu lingvistické disciplíny) a zhodnotit její konkrétní vědecké úspěchy, ideální je nahlédnout do příslušné bibliografické příručky, pokud ovšem taková existuje. Zatím poslední bibliografie určité národní frazeologie byla vydána v Chorvatsku (*Bibliografija hrvatske frazeologije*, 2010, autorky Željka FINK ARSOVSKÁ, Barbara KOVAČEVIĆOVÁ a Anita HRNJAKOVÁ). Přibližně o jedno desetiletí dříve vyšla obdobná příručka v Německu, jenže pro bulharskou frazeologii (*Die bulgarischen Phraseologismen. Auswahlbibliographie*, 2001, autorka Julija LICHTENBERGOVÁ). O dalších deset let zpět svou bibliografii získala slovenská frazeologie (*Bibliografia slovenskej idiomatiky, frazeológie a paremiológie*, 1992, autoři Peter ĎURČO, Jozef MLACEK, Jana SKLADANÁ a Zuzana PROFANTOVÁ). Analogická publikace zatím chybí pro českou a srbskou frazeologii, což překvapuje především u prvně jmenované s ohledem na hloubku teoretického popisu české frazeologie a idiomatické stálosti a skvělé výsledky české frazeografie. Slovenská frazeologie by si zase zaslouhovala důkladnou aktualizaci své bibliografie, neboť za poslední čtvrtstoletí vzniklo množství nových, mnohdy zásadních článků, studií a monografií, které by si své systematické bibliografické zpracování jistě zasloužily.

5. Závěr

Porovnáme-li dosažené publikační úspěchy české, slovenské, chorvatské, srbské a bulharské frazeologie od sedmdesátých let 20. století do této chvíle, každé z uvedených jazykových prostředí má čím se pochválit, třebaže rozdíly v dílčích typech výstupů jsou někdy značné. Za připomenutí jistě stojí český čtyřsvazkový slovník, slovenská terminologická příručka, chorvatské systematické zpracování nářeční

frazeologie nebo bohatá a různorodá bulharská frazeografická produkce. Poněkud méně plodů lze vysledovat na srbské straně, tam bychom mohli vzpomenout chvályhodný projekt malých překladových slovníků zaměřených na jazyky Vojvodiny. Stále však existují i „bílá místa“, která dosud čekají na zaplnění nebo vyřešení – tady bychom chtěli zmínit především neexistenci plnohodnotného slovenského frazeologického slovníku, dále zatím nebyla vytvořena plnohodnotná monografie o chorvatské, ale ani o srbské frazeologii a v neposlední řadě stále existuje určitý nesoulad bulharské frazeologické koncepce ve vztahu k ostatním sledovaným (především však k české, slovenské a chorvatské, protože jen u těchto můžeme bez obav hovořit o tzv. národních frazeologických školách). Tento nesoulad spíše konzervativního bulharského přístupu (tzv. užší pojetí frazeologie) ve srovnání např. s progresivním českým a slovenským (tzv. širší pojetí frazeologie) byl utvrzen v nejnovější bulharské frazeologické monografii (Kaldieva-Zacharieva: 2013). Kromě samotného pojetí frazeologie se nejednotnost projevuje mj. i v základní terminologii – z různých jazykových podob čes. termínu *frazém* (slov. *frazéma*, chorv. *frazem*, srb. *фразем*, bulh. *фразем*) má jen ten bulharský tradičně jinou definici.

V níže připojené tabulce jsou dobře porovnatelné jak úspěchy, tak i nedostatky jednotlivých národních frazeologií. Do počtu monografií jsou kvůli zjednodušení rovněž zahrnuty komplexní teoretické texty, které ale nevyšly samostatně, nýbrž jsou součástí české, slovenské, resp. chorvatské lexikologické příručky (F. Čermák, P. Ondrus, J. Melvingerová – do tabulky zapsány kurzívou).

****	čeština	slovenština	chorvatština	srbština	bulharština
1. monografie	3 2-F. Čermák 1-F. Čermák	6 3-J. Mlacek 1-F. Miko 1-P. Ondrus 1-J. Mlacek/ D. Baláková/ V. Kováčová	2 1-J. Melvinger 1-A. Menac		4 2-K. Ničeva 1-V. Kjuvlieva- Mišajkova 1-S. Kaldieva- Zacharieva
2.1. primární slovníky	1 SČFI 4sv.		1 FRHSJ		1 FRBE 2sv.
2.2.1. sekundární slovníky větší			1 HFR	1 FRSJ	2 NFRBE FRBE ₀₂
2.2.2. sekundární slovníky menší	1 SSF	1 MFS		2 ISJ MSFR	3 KBFR MFRBE FRBE ₁₄
2.3. slovníky staršího typu	3 V. Flajšhans J. Mašín J. Zaorálek	2 A. P. Záturecký P. Tvrđý			

****	čeština	slovenština	chorvatština	srbština	bulharština
3. překladové slovníky			2 H[S]ČSFR HSRPF	1 FRSHJ:SHS	
4.1. specializované monografie a slovníky	2 1-člov. 1-zv.	4 1-synt. 1-člov. 1-natur. 1-somat.	8 1-kompar. 2-hist. 5-dial.	3 1-verbonom. 1-žurn. 1-lid.	3 1-kompar. 1-bibl. 1-FSRBE
4.2. srovnávací monografie	2 2-P.Krejčí	2 1-M. Košková 1-M. Dobříková			
4.3. terminologické příručky		1 FT			
4.4. bibliografické příručky		1 BSIFP	1 BHF		1 BPh:Ab

Abecední seznam zmiňované frazeologické a frazeografické literatury v rámci jednotlivých národních frazeologií:

Česká literatura:

BEČKA Josef Václav: *Slovník synonym a frazeologismů*. Praha, 1977, 1982.

ČERMÁK František: *Idiomatika a frazeologie češtiny*. Praha, 1982.

ČERMÁK František: *Frazeologie a idiomatika*. // Josef Filipec, František Čermák: *Česká lexikologie*. Praha, 1985.

ČERMÁK František: *Frazeologie a idiomatika česká a obecná*. Praha, 2007.

ČERMÁK František, HRONEK Jiří a MACHAČ Jaroslav (hl. red.): *Slovník české frazeologie a idiomatiky. Přirovnání*. Praha, 1983, 2009.

ČERMÁK František, HRONEK Jiří a MACHAČ Jaroslav (hl. red.): *Slovník české frazeologie a idiomatiky. Výrazy neslovesné*. Praha, 1988, 2009.

ČERMÁK František, HRONEK Jiří a MACHAČ Jaroslav (hl. red.): *Slovník české frazeologie a idiomatiky. Výrazy slovesné*. Praha, 1994 (sv. 1: A–P, sv. 2: R–Ž), 2009.

ČERMÁK František (hl. red.): *Slovník české frazeologie a idiomatiky 4. Výrazy větné*. Praha, 2009.

FLAJŠHANS Václav: *Česká přísloví. Sbíрка přísloví, průpovědí a pořekadel lidu českého v Čechách, na Moravě a v Slezsku. Přísloví staročeská*. Praha, 1911 (sv. 1: A–N); 1913 (sv. 2: O–Ž).

FLAJŠHANS Václav: *Česká přísloví. Sbíрка přísloví, průpovědí a pořekadel lidu českého v Čechách, na Moravě a v Slezsku. Přísloví staročeská, sv. 1: A–N; sv. 2: O–Ž*. Valerij Mokijenko a Ludmila Stěpanova (eds.). Olomouc, 2013.

KREJČÍ Pavel: *Bulharská a česká publicistická frazeologie ve vzájemném srovnání*. Brno, 2006.

KREJČÍ Pavel: *Srbská frazeologie v českém a bulharském překladu. Kontrastivní analýza*. Brno, 2015.

MAŠÍN Jan: *Slovník českých vzezření a rčení. S doklady z novějších spisovatelů, z přísloví a z mluvy lidové*. Praha, 1916.

MAŠÍN Jan: *Slovník českých vzezření a rčení. S doklady ze spisovatelů novějších i starších a z řeči lidové*. Vydání druhé, opravené a rozmnožené. Praha, 1924.

MRHAČOVÁ Eva: *Názvy zvířat v české frazeologii a idiomatice*. Ostrava, 1999.

MRHAČOVÁ Eva: *Názvy částí lidského těla v české frazeologii a idiomatice*. Ostrava, 2000.

ZAORÁLEK Jaroslav: *Lidová rčení*. Praha, 1947, 1963, 1996, 2000, 2009.

Slovenská literatura:

BALÁKOVÁ Dana: *Dynamika súčasnej slovenskej frazeológie (fond somatických frazém)*. Greifswald, 2011.

DOBRÍKOVÁ Mária: *Vlastné meno ako komponent slovenských a bulharských frazém*. Bratislava, 2008, 2014.

ĎURČO Peter, MLACEK Jozef, SKLADANÁ Jana a PROFANTOVÁ Zuzana: *Bibliografia slovenskej idiomatiky, frazeológie a paremiológie*. Bratislava, 1992.

KOŠKOVÁ Mária: *Z bulharsko-slovenskej frazeológie*. Bratislava, 1998.

KROŠLÁKOVÁ Ema a HABOVŠTIAKOVÁ Katarína: *Človek v zrkadle frazeológie*. Bratislava, 1990.

KROŠLÁKOVÁ Ema a HABOVŠTIAKOVÁ Katarína: *Frazeologický slovník. Človek a príroda vo frazeológii*. Bratislava, 1996.

MIKO František: *Frazeológia v škole*. Bratislava, 1989.

MLACEK Jozef: *Zo syntaxe frazeologických jednotiek*. Bratislava, 1972.

MLACEK Jozef: *Slovenská frazeológia*. Bratislava, 1977, 1984.

MLACEK Jozef: *Tvori a tváre frazém v slovenčine*. Bratislava, 2001, 2007.

MLACEK Jozef: *Štúdie a state o frazeológii*. Ružomberok, 2008.

MLACEK Jozef, ĎURČO Peter et al.: *Frazeologická terminológia*. Bratislava, 1995.

MLACEK Jozef, BALÁKOVÁ Dana a KOVÁČOVÁ Viera: *Vývin súčasnej frazeológie: východiská, podoby, uplatňovanie, akceptácia*. Ružomberok, 2009.

ONDRUS Pavol: *Frazeológia*. // Pavol Ondrus: *Slovenská lexikológia II*. Bratislava, 1972.

SMIEŠKOVÁ Elena: *Malý frazeologický slovník*. Bratislava, 1974, 1977, 1983, 1988, 1989.

TVRDÝ Peter: *Slovenský frazeologický slovník*. Trnava, 1931, Prešov – Praha, 1934-1937.

ZÁTURECKÝ Adolf Peter: *Slovenská přísloví, pořekadla a úsloví*. Praha, 1896.

ZÁTURECKÝ Adolf Peter: *Slovenské přísloví, porekadlá a úsloví*. Bratislava, 1965, 1975.

ZÁTURECKÝ Adolf Peter: *Slovenské přísloví a porekadlá*. Jozef Mlacek (ed.). Bratislava, 1996.

ZÁTURECKÝ Adolf Peter: *Slovenské přísloví, porekadlá, úsloví a hádanky*. Bratislava, 2005.

Chorvatská literatura:

FINK ARSOVSKI Željka: *Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra*. Zagreb, 2002.

FINK ARSOVSKI Željka et al.: *Hrvatsko-slavenski rječnik poredbenih frazema*. Zagreb, 2006.

FINK ARSOVSKI Željka, KOVAČEVIĆ Barbara i HRNJAK Anita: *Bibliografija hrvatske frazeologije i CD s popisom frazema analiziranih u znanstvenim i stručnim radovima*. Zagreb, 2010.

KOLENIĆ Ljiljana: *Riječ o riječima: iz hrvatske leksikologije i frazeologije 17. i 18. stoljeća*. Osijek, 1998.

KOLENIĆ Ljiljana: *Riječi u svezama: povijest hrvatske frazeologije*. Osijek, 2006.

MAREŠIĆ Jela i MENAC-MIHALIĆ Mira: *Frazeologija križevačko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima*. Zagreb, 2008.

MATEŠIĆ Josip: *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*. Zagreb, 1982.

MATKOVIĆ Dinko: *Rječnik frazema i poslovice govora Vrboske na otoku Hvaru*. Jelsa, 2004.

MELVINGER Jasna: *Frazeologija*. // Jasna Melvinger: *Leksikologija*. Osijek, 1989.

MENAC Antica: *Hrvatska frazeologija*. Zagreb, 2007.

MENAC Antica, FINK ARSOVSKI Željka i VENTURIN Radomir: *Hrvatski frazeološki rječnik*. Zagreb, 2003, 2014.

MENAC Antica i MENAC-MIHALIĆ Mira: *Frazemi i poslovice u dalmatinsko-venecijanskom govoru Splita u 20. stoljeću*. Zagreb, 2014.

MENAC Antica, SESAR Dubravka i KUCHAR Renata: *Hrvatskosrpsko-češko-slovački frazeološki rječnik*. Zagreb, 1986.

MENAC Antica, SESAR Dubravka i KUCHAR Renata: *Hrvatsko-češko-slovački frazeološki rječnik s indeksom čeških i slovačkih frazema*. Zagreb, 1998.

MENAC-MIHALIĆ Mira: *Frazeologija novoštokavskih ikauskih govora u Hrvatskoj: s rječnikom frazema i značenjskim kazalom s popisom sinonimnih frazema*. Zagreb, 2005.

MENAC-MIHALIĆ Mira i MENAC Antica: *Frazeologija splitskoga govora s rječnicima*. Zagreb, 2011.

Srbská literatura:

- КАШИЋ Јован, ПЕТРОВИЋ Владислава и СПАСИЋ Желмира: *Фразеолошки речник српскохрватског језика: српскохрватско-словачки*. Нови Сад, 1984.
- МИЛЕНКОВИЋ Тања: *Идиоми у српском језику*. Алексинац, 2006.
- МРШЕВИЋ-РАДОВИЋ Драгана: *Фразеолошке глаголско-именичке синтагме у савременом српскохрватском језику*. Београд, 1987.
- МРШЕВИЋ-РАДОВИЋ Драгана: *Фразеологија и национална култура*. Београд, 2008.
- ОТАШЕВИЋ Ђорђе: *Мали српски фразеолошки речник*. Београд, 2007.
- ОТАШЕВИЋ Ђорђе: *Фразеолошки речник српског језика*. Нови Сад, 2012.
- ПЕТРОВИЋ Владислава: *Новинска фразеологија*. Нови Сад, 1989.

Bulharská literatura:

- АЛЕКСАНДРОВА Здравка и БОГДАНОВА Палма: *Кратък български фразеологичен речник*. София, 1981.
- АНКОВА-НИЧЕВА Кети: *Нов фразеологичен речник на българския език*. София, 1993.
- БАНОВА Мария и ДИМОВА Стамена: *Фразеологичен речник на българския език А–Я*. София, 2014.
- ВЪТОВ Върбан: *Малък фразеологичен речник на българския език*. Велико Търново, 1999.
- ВЪТОВ Върбан: *Библията в езика ни. Речник на фразеологизмите с библейски произход*. Велико Търново, 2002.
- КАЛДИЕВА-ЗАХАРИЕВА Стефана: *Българска лексикология и фразеология. Том 2: Българска фразеология*. София, 2013.
- КЮВЛИЕВА-МИШАЙКОВА Веса: *Фразеологизмите в българския език*. София, 1986.
- КЮВЛИЕВА-МИШАЙКОВА Веса: *Устойчивите сравнения в българския език*. София, 1986.
- LICHTENBERG Julia: *Die bulgarischen Phraseologismen. Auswahlbibliographie*. Frankfurt/Main, 2001.
- НАНОВА Ани: *Фразеологичен синонимен речник на българския език*. София, 2005.
- НИЧЕВА Кети: *Българска фразеология [учебник]*. София, 1983 [1982].
- НИЧЕВА Кети: *Българска фразеология*. София, 1987.
- НИЧЕВА Кети, СПАСОВА-МИХАЙЛОВА Сийка и ЧОЛАКОВА Кристилина: *Фразеологичен речник на българския език*. София, 1974 (том 1: А–Н); 1975 (том 2: О–Я).
- НИЧЕВА Мира: *Фразеологичен речник на българския език*. Пловдив, 2002.

Seznam zmiňované frazeologické a frazeografické literatury podle roku vydání:**1896:**

- ZÁTURECKÝ Adolf Peter: *Slovenská přísloví, pořekadla a úsloví*. Praha.

1911:

- FLAJŠHANS Václav: *Česká přísloví. Sbíрка přísloví, průřovědí a pořekadel lidu českého v Čechách, na Moravě a v Slezsku. Přísloví staročeská, sv. 1: A–N*. Praha.

1913:

- FLAJŠHANS Václav: *Česká přísloví. Sbíрка přísloví, průřovědí a pořekadel lidu českého v Čechách, na Moravě a v Slezsku. Přísloví staročeská, sv. 2: O–Ž*. Praha.

1916:

- MAŠÍN Jan: *Slovník českých vazeb a rčení. S doklady z novějších spisovatelů, z přísloví a z mluvy lidové*. Praha.

1924:

- MAŠÍN Jan: *Slovník českých vazeb a rčení. S doklady ze spisovatelů novějších i starších a z řeči lidové*. 2. vyd. Praha.

1931:

- TVRDÝ Peter: *Slovenský frazeologický slovník*. Trnava.

1937:

- TVRDÝ Peter: *Slovenský frazeologický slovník*. 2. vyd. Prešov – Praha.

1947:

- ZAORÁLEK Jaroslav: *Lidová rčení*. Praha.

1963:

- ZAORÁLEK Jaroslav: *Lidová rčení*. 2. vyd. Praha.

1965:

- ZÁTURECKÝ Adolf Peter: *Slovenské príslovia, porekadlá a úslovia*. 2. vyd. Bratislava.

1971:

—

1972:

- MLACEK Jozef: *Zo syntaxe frazeologických jednotiek*. Bratislava.
- ONDRUS Pavol: *Frazeológia*. // Pavol Ondrus: *Slovenská lexikológia II*. Bratislava.

1973:

—

1974:

- НИЧЕВА Кети, СПАСОВА-МИХАЙЛОВА Сийка и ЧОЛАКОВА Кристилина: *Фразеологичен речник на българския език, том 1: А–Н*. София.
- SMIEŠKOVÁ Elena: *Malý frazeologický slovník*. Bratislava.

1975:

- НИЧЕВА Кети, СПАСОВА-МИХАЙЛОВА Сийка и ЧОЛАКОВА Кристилина: *Фразеологичен речник на българския език, том 2: О–Я*. София.
- ZÁTURECKÝ Adolf Peter: *Slovenské príslovia, porekadlá a úslovia*. 3. vyd. Bratislava.

1976:

—

1977:

- ВЕՃКА Josef Václav: *Slovník synonym a frazeologismů*. Praha.
- MLACEK Jozef: *Slovenská frazeológia*. Bratislava.
- SMIEŠKOVÁ Elena: *Malý frazeologický slovník*. 2. vyd. Bratislava.

1978:

—

1979:

—

1980:

—

1981:

- АЛЕКСАНДРОВА Здравка и БОГДАНОВА Палма: *Кратък български фразеологичен речник*. София.

1982:

- ВЕՃКА Josef Václav: *Slovník synonym a frazeologismů*. 2. vyd. Praha.
- ČERMÁK František: *Idiomatika a frazeologie češtiny*. Praha.

- MATEŠIĆ Josip: *Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*. Zagreb.

1983:

- ČERMÁK František, HRONEK Jiří a MACHAČ Jaroslav (hl. red.): *Slovník české frazeologie a idiomatiky. Přírovnání*. Praha.
- НИЧЕВА Кети: *Българска фразеология* [учебник]. София.
- SMIEŠKOVÁ Elena: *Malý frazeologický slovník*. 3. vyd. Bratislava.

1984:

- КАШИЋ Јован, ПЕТРОВИЋ Владислава и СПАСИЋ Желмира: *Фразеолошки речник српскохрватског језика: српскохрватско-словачки*. Нови Сад.
- MLACEK Jozef: *Slovenská frazeológia*. 2. vyd. Bratislava.

1985:

- ČERMÁK František: *Frazeologie a idiomatika*. // Josef Filipec a František Čermák: *Česká lexikologie*. Praha.

1986:

- КЮВЛИЕВА-МИШАЙКОВА Веса: *Фразеологизмите в българския език*. София.
- КЮВЛИЕВА-МИШАЙКОВА Веса: *Устойчивите сравнения в българския език*. София.
- MENAC Antica, SESAR Dubravka i KUCHAR Renata: *Hrvatskosrpsko-češko-slovački frazeološki rječnik*. Zagreb.

1987:

- МРШЕВИЋ-РАДОВИЋ Драгана: *Фразеолошке глаголско-именичке синтагме у савременом српскохрватском језику*. Београд.
- НИЧЕВА Кети: *Българска фразеология*. София.

1988:

- ČERMÁK František, HRONEK Jiří a MACHAČ Jaroslav (hl. red.): *Slovník české frazeologie a idiomatiky. Výrazy neslovesné*. Praha.
- SMIEŠKOVÁ Elena: *Malý frazeologický slovník*. 4. vyd. Bratislava.

1989:

- MELVINGER Jasna: Frazeologija. // Jasna Melvinger: *Leksikologija*. Osijek.
- MIKO František: *Frazeológia v škole*. Bratislava.
- ПЕТРОВИЋ Владислава: *Новинска фразеологија*. Нови Сад.
- SMIEŠKOVÁ Elena: *Malý frazeologický slovník*. 5. vyd. Bratislava.

1990:

- KROŠLÁKOVÁ Ema a HABOVŠTIAKOVÁ Katarína: *Človek v zrkadle frazeológie*. Bratislava.

1991:

—

1992:

- ĎURČO Peter, MLACEK Jozef, SKLADANÁ Jana a PROFANTOVÁ Zuzana: *Bibliografia slovenskej idiomatiky, frazeológie a paremiológie*. Bratislava.

1993:

- АНКОВА-НИЧЕВА Кети: *Нов фразеологичен речник на българския език*. София.

1994:

- ČERMÁK František, HRONEK Jiří a MACHAČ Jaroslav (hl. red.): *Slovník české frazeologie a idiomatiky. Výrazy slovesné, sv. 1: A–P; sv. 2: R–Ž*. Praha.

1995:

- MLACEK Jozef, ĎURČO Peter et al.: *Frazeologická terminológia*. Bratislava.

1996:

- KROŠLÁKOVÁ Ema a HABOVŠTIAKOVÁ Katarína: *Frazeologický slovník. Človek a príroda vo frazeológii*. Bratislava.
- ZAORÁLEK Jaroslav: *Lidová rčení*. 3. vyd. Praha.
- ZÁTURECKÝ Adolf Peter: *Slovenské príslovia a porekadlá*. Jozef Mlacek (ed.). 4. vyd. Bratislava.

1997:

—

1998:

- KOLENIĆ Ljiljana: *Riječ o riječima: iz hrvatske leksikologije i frazeologije 17. i 18. stoljeća*. Osijek.
- KOŠKOVÁ Mária: *Z bulharsko-slovenskej frazeológie*. Bratislava.
- MENAC Antica, SESAR Dubravka i KUCHAR Renata: *Hrvatsko-češko-slovački frazeološki rječnik s indeksom čeških i slovačkih frazema*. 2. izd. Zagreb.

1999:

- MRHAČOVÁ Eva: *Názvy zvířat v české frazeologii a idiomatice*. Ostrava.
- ВЪТОВ Върбан: *Малък фразеологичен речник на българския език*. Велико Търново.

2000:

- MRHAČOVÁ Eva: *Názvy částí lidského těla v české frazeologii a idiomatice*. Ostrava.
- ZAORÁLEK Jaroslav: *Lidová rčení*. 4. vyd. Praha.

2001:

- LICHTENBERG Julia: *Die bulgarischen Phraseologismen. Auswahlbibliographie*. Frankfurt/Main.
- MLACEK Jozef: *Tvari a tváre frazém v slovenčine*. Bratislava.

2002:

- FINK ARSOVSKI Željka: *Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra*. Zagreb.
- НИЧЕВА Мира: *Фразеологичен речник на българския език*. Пловдив.
- ВЪТОВ Върбан: *Библията в езика ни. Речник на фразеологизмите с библейски произход*. Велико Търново.

2003:

- MENAC Antica, FINK ARSOVSKI Željka i VENTURIN Radomir: *Hrvatski frazeološki rječnik*. Zagreb.

2004:

- MATKOVIĆ Dinko: *Rječnik frazema i poslovice govora Vrboške na otoku Hvaru*. Jelsa.

2005:

- MENAC-МИХАЛИЋ Mira: *Frazeologija novoštokavskih ikavskih govora u Hrvatskoj: s rječnikom frazema i značenjskim kazalom s popisom sinonimnih frazema*. Zagreb.
- НАНОВА Ани: *Фраzeологичен синонимен речник на българския език*. София.
- ZÁTURECKÝ Adolf Peter: *Slovenské príslovia, porekadlá, úslovía a hádanky*. 5. vyd. Bratislava.

2006:

- FINK ARSOVSKI Željka et al.: *Hrvatsko-slavenski rječnik poredbenih frazema*. Zagreb.
- KOLENIĆ Ljiljana: *Riječi u vezama: povijest hrvatske frazeologije*. Osijek.
- KREJČÍ Pavel: *Bulharská a česká publicistická frazeologie ve vzájemném srovnání*. Brno.
- МИЛЕНКОВИЋ Тања: *Идиоми у српском језику*. Алексинац.

2007:

- ČERMÁK František: *Frazeologie a idiomatika česká a obecná*. Praha.
- MENAC Antica: *Hrvatska frazeologija*. Zagreb.
- MLACEK Jozef: *Tvari a tváre frazém v slovenčine*. 2. vyd. Bratislava.
- ОТАШЕВИЋ Борђе: *Мали српски фразеолошки речник*. Београд.

2008:

- DOBRÍKOVÁ Mária: *Vlastné meno ako komponent slovenských a bulharských frazém*. Bratislava.
- MARESIĆ Jela i MENAC-МИХАЛИЋ Mira: *Frazeologija križevačko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima*. Zagreb.
- MLACEK Jozef: *Štúdie a state o frazeológii*. Ružomberok.
- МРШЕВИЋ-РАДОВИЋ Драгана: *Фразеологија и национална култура*. Београд.

2009:

- ČERMÁK František, HRONEK Jiří a MACHAČ Jaroslav (hl. red.): *Slovník české frazeologie a idiomatiky 1. Přirovnání*. 2. vyd. Praha.
- ČERMÁK František, HRONEK Jiří a MACHAČ Jaroslav (hl. red.): *Slovník české frazeologie a idiomatiky 2. Výrazy neslovesné*. 2. vyd. Praha.
- ČERMÁK František, HRONEK Jiří a MACHAČ Jaroslav (hl. red.): *Slovník české frazeologie a idiomatiky 3. Výrazy slovesné*. 2. vyd. Praha.
- ČERMÁK František (hl. red.): *Slovník české frazeologie a idiomatiky 4. Výrazy větné*. Praha.

- MLACEK Jozef, BALÁKOVÁ Dana a KOVÁČOVÁ Viera: *Vývin súčasnej frazeológie: východiská, podoby, uplatňovanie, akceptácia*. Ružomberok.
- ZAORÁLEK Jaroslav: *Lidová rčení*. 5. vyd. Praha.

2010:

- FINK ARSOVSKI Željka, KOVAČEVIĆ Barbara i HRNJAK Anita: *Bibliografija hrvatske frazeologije i CD s popisom frazema analiziranih u znanstvenim i stručnim radovima*. Zagreb.

2011:

- BALÁKOVÁ Dana: *Dynamika súčasnej slovenskej frazeológie (fond somatických frazém)*. Greifswald.
- MENAC-МИХАЛИЋ Mira i MENAC Antica: *Frazeologija splitskoga govora s rječnicima*. Zagreb.

2012:

- ОТАШЕВИЋ Ђорђе: *Фраzeолошки речник српског језика*. Нови Сад.

2013:

- FLAJŠHANS Václav: *Česká přísloví. Sbíрка přísloví, průpovědí a pořekadel lidu českého v Čechách, na Moravě a v Slezsku. Přísloví staročeská, sv. 1: A–N; sv. 2: O–Ž*. Valerij Mokijenko a Ludmila Stěpanova (eds.). 2. vyd. Olomouc.
- КАЛДИЕВА-ЗАХАРИЕВА Стефана: *Българска лексикология и фразеология. Том 2: Българска фразеология*. София.

2014:

- БАНОВА Мария и ДИМОВА Стамена: *Фраzeологичен речник на българския език А-Я*. София.
- DOBRÍKOVÁ Mária: *Vlastné meno ako komponent slovenských a bulharských frazém*. 2. vyd. Bratislava.
- MENAC Antica, FINK ARSOVSKI Željka i VENTURIN Radomir: *Hrvatski frazeološki rječnik*. 2. izd. Zagreb.
- MENAC Antica a MENAC-МИХАЛИЋ Mira: *Frazemi i poslovice u dalmatinsko-venecijanskom govoru Splita u 20. stoljeću*. Zagreb.

2015:

- KREJČÍ Pavel: *Srbská frazeologie v českém a bulharském překladu. Kontrastivní analýza*. Brno.

Pavel KREJČÍ

Masarykova univerzita // Masaryk University

Brno, Česko // Brno, Czechia